

Integrering og trender - utenlandsk arbeidskraft

Midt-Norsk
Fiskerikonferanse
6.Juni 2011 Kristiansund

Marit Aure, Dr.polit NORUT



Norut er et nasjonalt forskningskonsern med ståsted i Nord-Norge

- Lokalisert i Tromsø, Alta, Narvik 120
- teknologi og samfunn
- et innovasjonsselskap: Norinnova
- særlig fokus på nordområdene
- NORUT Tromsø – konsernfunksjon og forskning på:
 - Informasjons og kommunikasjonsteknologi
 - Jordobservasjon
 - Bioteknologi
 - Samfunn: lokal og regional utvikling, næringsliv, innovasjon,

Migrasjon, arbeidskraft og integrasjon

- Arbeidsmigrasjon fra Teriberka til Båtsfjord
- Global Future, innvandrere med høyere utdanning
- Kompetansebehov og rekruttering i fiskeforedlingsindustrien
- Rekruttering av arbeidskraft til distriktene



”Migrasjon smører den internasjonale økonomien”

Generalsekretær FN, Ban Ki-moon

- Øker i omfang?!
 - ca 3% av verdens befolkning; 214 mill i 2010
 - Norge: 1,3% (1970), 5,5% (2000), 8,8 % i 2009
 - Økt bruk av midlertidige kontrakter, innleie
 - Flere nye land og steder, flerstedlighet, økt kompleksitet
 - Flere korttidsmigranter, sirkulær
 - Ufaglært og kvalifisert arbeid og migranter
 - Flere kvinner
 - Tilbakeføringer 264 mrd USD (2006)
-

Trender: ønsker norske, ansetter utlendinger

- *Avhengig* av utenlandsk arbeidskraft, ca 1/3
 - Flest utenlandske arbeidstakere i rødfisk
 - Flere menn enn kvinner, men mange kvinner
 - Høy andel fast ansatte, hva er "fast" – sesong?
 - Lav andel innleid arbeidskraft
 - Underrapportering, motsatt media?
 - Mange ledere kritisk til innleie
 - Høy turnover – ¼ nyansettelser siste to år, planlegger nye ansettelser
 - Få utlendinger snakker eller lærer norsk
 - utfordringer HMS – kvalitet
- en ubehagelig trend - norske ledere, utenlandske produksjonsarbeidere



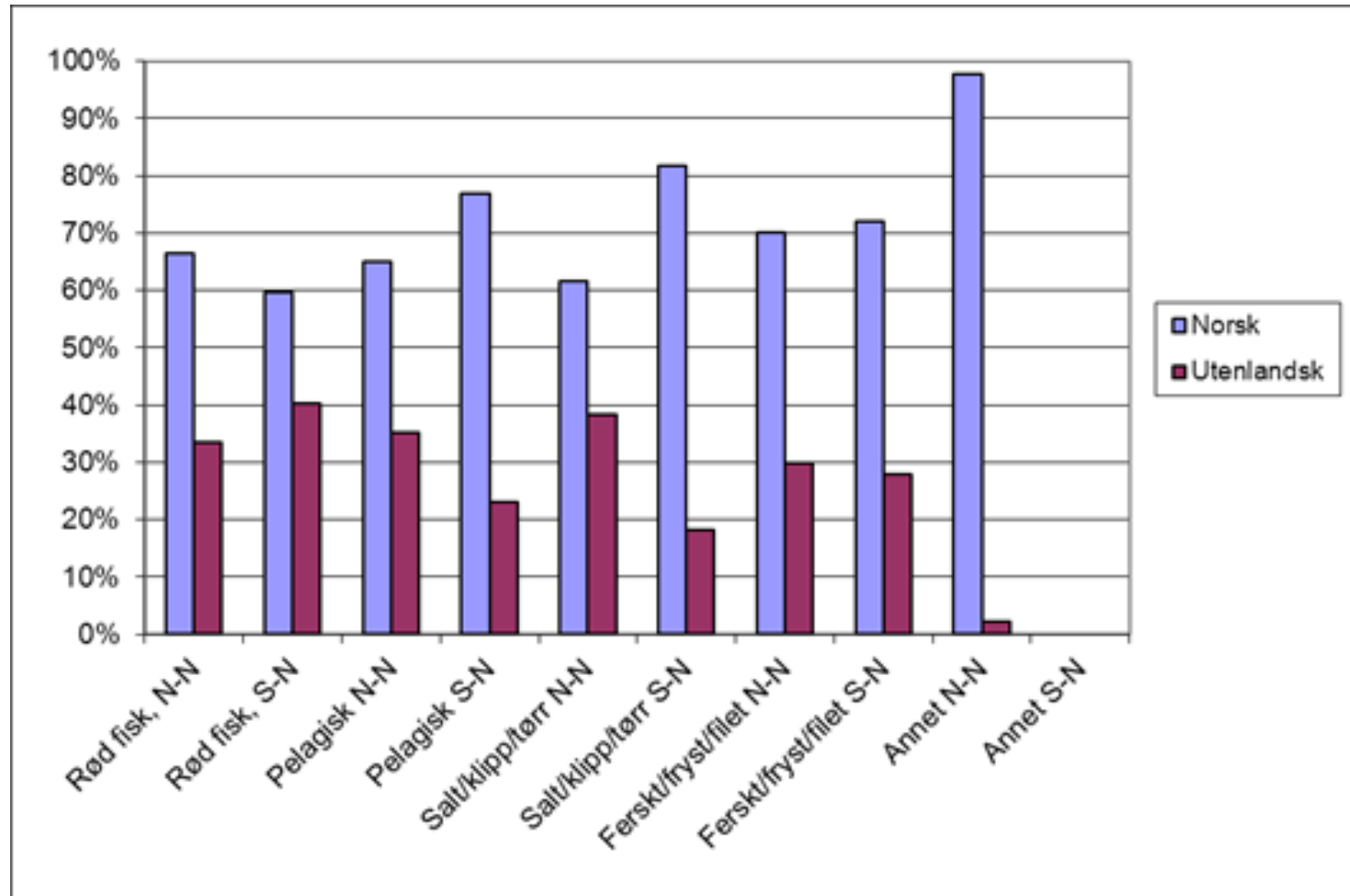
Rapport
2011:1

*Kompetansebehov og rekruttering
i fiskeforedlingsindustrien*
- med fokus på utenlandsk arbeidskraft



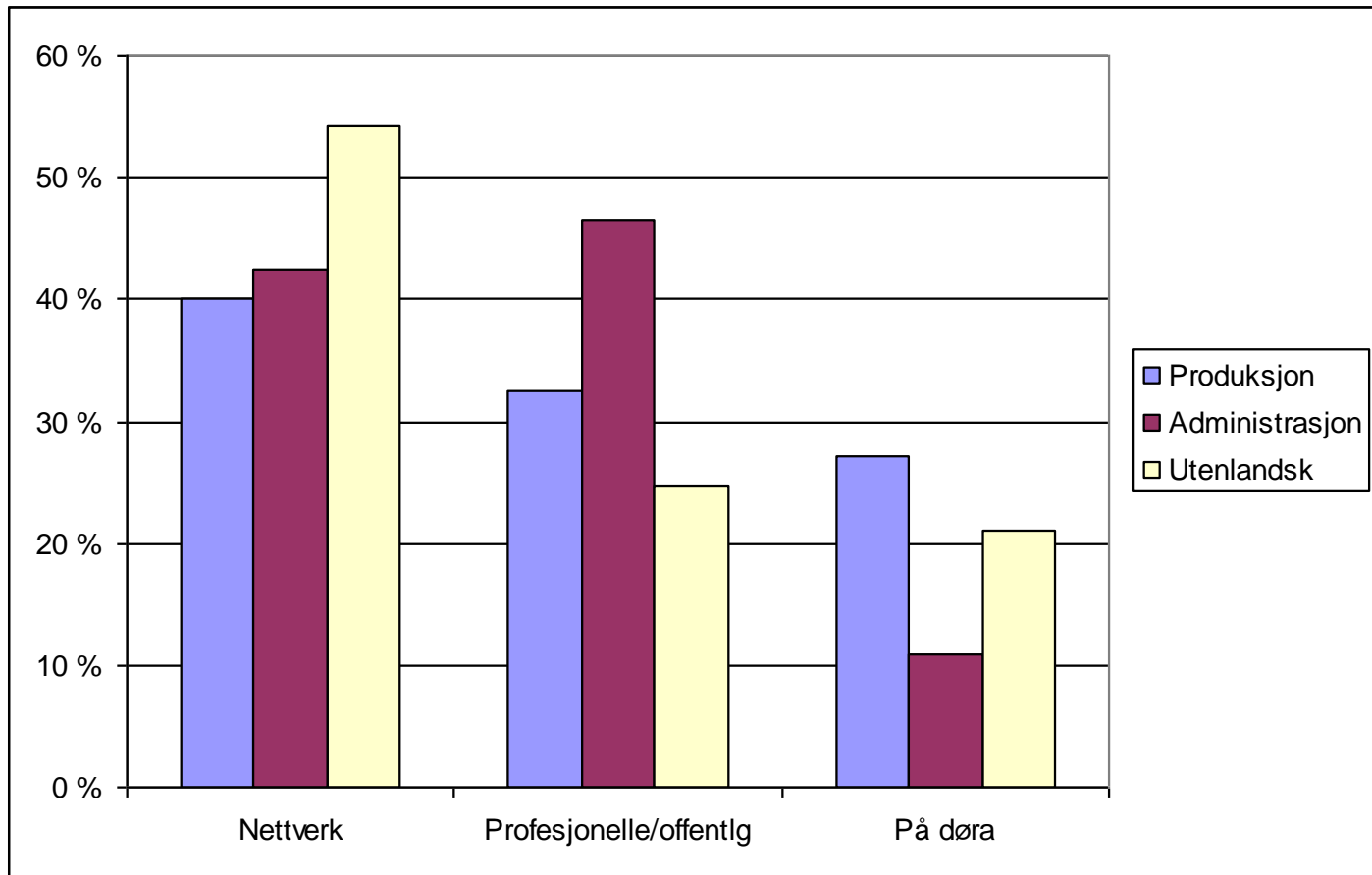
Elisabeth Angell
Marit Aure
Per-Arne Emaus

Utenlandske og norske medarbeidere etter produksjonstype og geografi. I prosent.



Hvordan rekrutteres det?

- vanlige rekrutteringskanaler til arbeid i produksjon og administrasjon



Ulikt utgangspunkt i arbeidsmarkedet - og i fiskeri- og havbruksnæringa

- innvandrere har større problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet enn etnisk norske
- med norsk utdanning, lang botid og språkferdigheter → **likevel** større risiko for arbeidsledighet og overkvalifisering

MEN

- Fiskeforedlingsindustri har rekruttert utenlandske medarbeider lenge - og nå på nye måter
 - Fra krigsfanger under 2.verdenskrig – via svensker og finner – tamiler og deretter russere – til Østeuropeere etter EU –utvidelsen
 - Fiskeri- og havbruk har utenlandsk arbeidskraft i mange ledd
 - offiserer i flåten, eksport, og særlig i produksjon
- **Egne men generelle integreringsutfordringer**

Integrering på arbeidsplassen

- Ufaglært arbeid – ikke arbeidstakere!
 - Utnytte og utvikle kompetanse
- Ønsker interesse, erfaring og stabilitet, har gjennomtrekk og store opplæringskostnader
 - investerer lite i utenlandske ansatte!
 - Segregering på arbeidsplassen
- Språk, kvalitet og sikkerhet
 - Bruker ofte tolk/mellommann
- Lønn og arbeidsbetingelser
 - Fagorganisering, omdømme → rekruttering



- Tilby ungdommen en halv million

Skal fiskeryrke være interessant for ungdom må man tilby ei lønn på over en halv million i året mener reder og fisker, Jørn Oddvar Majala.



dnytt

Her tjener de 60 kroner i timen



Her på Tufjordbruker i Finnmark får litauiske arbeidere 60 kroner i timen.

Foto: Carl Kristian Johansen

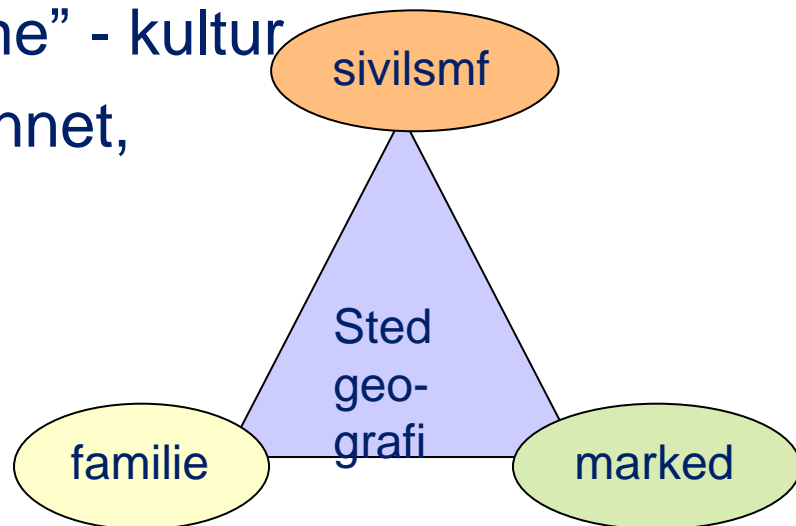
Fiskeindustrien setter bort produksjonen til utlandske selskaper for å slippe unna norske lønns- og trygdebetalinger.

MORTEN RUUD
morten.ruud@nrk.no

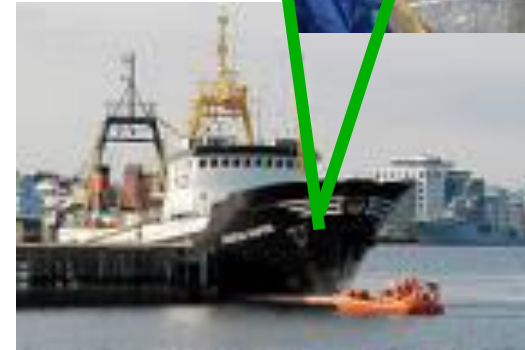


Integrering i lokalsamfunn

- Kostnader ved sosial, bostedmessig og jobbmessig segregering
 - Etniske nettverk og grupper; bekrefter misforståelser og stereotypier
 - Blir ikke bedre i norsk
 - Lærer ikke de norske "måtene" - kultur
 - Samfunn på siden av samfunnet, demokratiutfordringer



Ønsker – ønsker ikke



Herøy – en annen måte å tenke på



- **Mangel på arbeidskraft: prøveprosjekt velkomst!**
 - Vanlig gjestfrihet satt i system!
 - Mange ville bli, kjøpte hus, planla bygging i en liten Nordlandskommune
- **Prosjekt – bosetting og inkludering**
 - Velkomstpakke, norskkurs, samarbeid med lag og foreninger, boligbyggerkurs og tilrettelegging av møteplasser mm.

Fire områder for integrering

- Språk
 - Tilpasset opplæring – i arbeidssituasjon
 - Organisere for kontakt på arbeidsplass – snakke
- Lokalkunnskap og tilhørighet
 - Lese aviser! Hva snakker en med fremmede om?
 - Bli kjent mens en gjør noe, også på arbeidsplass
 - Utviklingsmuligheter jobb og fritid
- Livsfase; kvinner og menn
 - Ulike behov og interesser
- Nettverk
 - Styrken i svake bånd – lager nye forbindelser
 - Overlappende nettverk, bekjente fra ulike arenaer



Utenlandsk arbeidskraft - kvinner og menn med interesser og drømmer - ikke billig - og ikke enkelt!